

באר התורה / הג"ר יעקב אשר פלדמן, מח"ס 'כתב משה' ושא"ס, ירושלים**פרשת יתרו****"שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתְּךָ"**

"שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתְּךָ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַה' אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלַאכָה וְגו'" (יתרו כ ט-ו).
בפי' רש"י (שם) בד"ה ועשית כל מלאכתך, כשתבא שבת יהא בעיניך כאלו מלאכתך עשויה, שלא תהרהר אחר מלאכה (מכילתא דרבי ישמעאל מסכתא דבחדש פרשה ז), עכ"ל.

-א-

בספר תורת משה להאלישיך (יתרו כ ח) וזה יאמר פה. והוא בשום לב, מה בין עבודה למלאכה, כי הנה עבודה היא העובד את אדוניו, ומלאכה היא מציאות מלאכה שאדם עושה. וגם נשים לב באומרו תעבוד סתם, ולא אמר תעבוד עבודתך, כאומרו מלאכתך. כי העבודה אינו מייחסה לעצמו. אך הוא כי הנה לו יתברך כל ישראל עבדים וחייבים לעבוד את ה'. ועל כן כל תורה ותפלה ומצות נקראת עבודה. כד"א "ועבדתם את ה'" (משפטים כג כה), "מה נעבוד את ה'" (בא י כו), "ואני וביתי נעבוד את ה'" (יהושע כד טו), "לא כי את ה' נעבוד" (שם כד כא).

והענין, שאומר הוא יתברך, אל תאמר כי על כרחך תצטרך לעשות את השבת בכוונת נייחא מעמל מלאכתך ללחם ביתך. כי הלא עשה זאת איפה שני דברים: א. כי ששת ימים תעבוד, מה שנקראת עבודה, שהוא את ה' אדוניך בתורה ותפלה ומצות. שנית, שמה תתחיל מהבקר שתעשה תורתך קבע, ואחר עשותך מזה עיקר אחר כך ועשית כל מלאכתך שלך. כי אצליחך - בעשותך מלאכתך עראי - שועשית כל מלאכתך. שאהיה עמך לגומרה, שאעזרך, וזה וזה יתקיים בידך וכו"ל.

אך "ויום השביעי" לא יהיה לך בו חלק לעבוד את ה' וחלק למלאכה, כי אם כולו לה'. וזהו "ויום השביעי שבת לה'". וזה למה שהוא אלהיך, ולא לפנייה אחרת, כנוח מיגיעת מלאכה. ולא שבייתה מעבודה הנזכרת שהיא עבודת שמים. רק לא תעשה כל מלאכה כו', שהיא מלאכת חול וכו"ל עכ"ל.
באור החיים (שם ט) עוד ירצה באומרו "שבת לה'", כי לא תהיה המנוחה והשביתה למנוחתו ולמרגועו אלא למצות ה' אלהיו, עכ"ל. והוא על דרך שנתבאר בהאלישיך.

-ב-

בכלי יקר (יתרו כ ח-ט) בד"ה ואמר "ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך". **פסוק זה כולו מיותר**. ועוד שהתחיל בעבודה וסיים במלאכה. ועוד שלשון עבודה צריך ביאור כי אין עבד כי אם בצירוף אדון והעובד לעצמו מי אדון לו. ובחיבורינו עוללות אפרים (מאמר רס"ט) פירשנו שתעבוד בעבודת ה' יתברך הוא מדבר, ואמר שכל ששה ימים תעבוד עבודת השם תחילה, ואחר כך תעשה גם כל מלאכתך כי טובה תורה שעמה מלאכה. אבל יום השביעי כולו לה' אלהיך, לא תעשה בו כל מלאכה שלך אבל עבודת ה' יתברך תעבוד גם בשבת. ואמר ששת ולא אמר ששה להורות שלא ששה ימים שלמים תעשה מלאכתך שהרי צריך להוסיף מחול על הקודש וששת כמו שלושת ימים שפירושו שלוש של ימים, עכ"ל.

-ג-

בספר פנים יפות (יתרו כ ט) "ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך". פי' רש"י יהיה בעיניך כאילו כל מלאכתך עשויה. ולפי פשוטו יש לפרש הוא הבטחה שלא יאמר אדם ששביתה

¹ **ס:** כענין האמור בראשונים (ברכות לה ב) שהיו עושים תורתם קבע ומלאכתם עראי, שזה וזה היה מתקיים בידם. ומסייע לזה טעם זרק"א שבמלת תעבוד (בטעם העליון), כמרים קול, שעל עבודת גבוה ידבר. ועל כן אמר "ששת ימים", ולא אמר בששת ימים תעבוד, כי לא תהיה עבודתך ומלאכתך משועבדים אל הזמן. כי מרוב ההצלחה, יהיה כאילו הזמן בפני עצמו והמלאכה בפני עצמה, משוללת זמן, וכו' עכ"ל.

² **ס:** כאשר לא מיגיעת מלאכת העולם בימי הבריאה נח בשביעי. (יא) כי ששת ימים כו' ולא בששת עשה את ה' את השמים כו', כי לא הוצרך זמן. ואף על פי כן ויחן כו'. כן גם אתה, לא לסבת יגיעה לנוח ממנה תשבות, כי

אם למה שהוא לה'. ואין זה רק כי אין שייכות למלאכה רק בימות החול. כי הנה ששת ימים עשה כו', עם שלא היה צריך זמן לעשות, עם כל זה נתן חלק לששת הימים ובשביעי הניח בו. גם אתה כן ששת ימים כו' ובשביעי שבת. אין זה, רק שיום השביעי הוא מעין עולם שכלו שבת. ופוגם בו העושה בו מלאכה. על כן ברח ה' כו', להיות היום בעצמו מסוגל לפי הרמז שלו. שאם היה על מציאות מנוחה מיגיעה, לא היה מחשיבו כל כך וכו' עכ"ל.

³ **ועי' עוד בשפתי קדושים בשם הרה"ק מורש"ש מניקלשבורג וצלה"ה. ובספר שלל דוד, מש"כ עדר"ז.**